

מסורת הש"ם

(א) [מקפי' בטיות פ"ו]
(ב) [עין חס' כמות אג'
גדיה' כבי וכו'] (ג) [בכורות
נכנ:] (ד) [לעיל י"ג, ט] [למקנ'
קלה:]

תורה אור השלם

י את הכפר בן שנתא
יביר לקת לו פי שנים בכל
אשר ימצא לו כי הוא
ראשיתו אנו לו משפט
הבכרה: דברים כז כי

גליון הש"ם

רשב"ם ד"ח ירשו בו
ודקא מלוח בשפר. עי'
לקמן דף קמ"ג ע"ב טול'
ד"ה ואין [הכנס]
ונמשה'ר"ש ט:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ואם אמר
וכי דסקלא דעמך אמנא
כיון: (ב) ד"ה מספרה וכי
כדי האי גומא פליגי טול'
ומתו שפחה דממילא נמחק:
(ג) תוס' ד"ה ואם לאו לקמן.
אין בדף קס"ג ע"ב:

מוסף רש"י

שבחה ששבחו נכסים
לאחר מיתת אביהם. דהו
ליה ראו ואין הכבוד נוטל
הכורה כנאיו, דכתיב ככל
אשר ימצא לו [ב"ח ק"ב]. אחד
מצדא. שני מלקין שהכבוד
נוטל, אחד משום בטיות ואחד
משום פשיטות, הישגין לו
אחד מנאס וזו אלא זו, וסמי
ענין מלקין כן והי' כן מלקין
אחד [דע"ב י"ב].

מוסף תוספות

א. [ד] אכתב דא וכה ביה
דמתה קריה רחמנא
ובמתנה כל דאמוראי אי
אפשי בה דבריו קיימין.
כנשא.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קכד.

עין משפט גד מצוה

כח א מיי' פ"ג מהל'
מלות הלכה ד סמג
עשין זו טושע' ח"מ ס'י
רעמ טע"ז ו:
כח ב טושע' שס ס"י:
ג ג מיי' שס הל' ט ופ"י:
מהל' שמיני הל' ג סמג
שס טושע' ח"מ ס'י קעד
טע"ף פ':
גא ד ה מיי' פ"ג מהל'
מלות הלכה ד סמג
עשין זו טושע' ח"מ ס'י
רעמ טע"ז ו:
כח ב טושע' שס ס"י:
ג ג מיי' שס הל' ט ופ"י:
מהל' שמיני הל' ג סמג
שס טושע' ח"מ ס'י קעד
טע"ף פ':

רבינו גרשום

מני ברייתא זו דקתני הניח
להם אביהם פרה וכו' דנוטל
פי שנים: ר' יהודה דתנן אין
הכבוד נוטל פי שנים בשבח
ושבחו נכסים לאחר מיתת
אביהן. אפי' שבחו מאליה
דכל אשר ימצא לו בעיני:
רבי אומר הכבי' נוטל פי
שנים בשבח ושבחו נכסים
לאחר מיתת אביהן. והואיל
דשבחו מאליה קא אתי
והכי נמי קתני ברייתא:
ירשו שטר חוב. שהיה
אחד חייב לאביהן: בכור
נוטל פי שנים. משום
דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
ומשום דמחוקין בשטר
מכאן דבביא דמי: והואיל
גנוטל פי שנים בשטר
חוב. פורע נמי פי שנים
בחוב שמתחייב אביו בשטר
(כולו). ואם אמר כו: מאי
טעמא דרבנן. ח"ק דרבי:
עדי דמטיא ליה. דנתן לא
מצי הויב ליה לאחייני. אף
דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
דאבא לא מצי שקיל פי
שנים: מקיש חלק בכורה
לחלק פשוט מה חלק פשוט
אפי' דלא מטא ליה. דאבא
אלא ראו לו אפי'
הכי שקיל דפשוט נוטל
בראי ככחוקו. אף חלק
בכורה נמי שקיל בשבח
דממילא אפי' דלא מטי
לידיה: ורבנן נמי הכתיב פי
שנים. אמאי לא ירשו כרבי.
הואיל דיהיגין ליה לכבור פי
שנים: אחד מצדא. במקום
אחד נוטלין לו חלק בכורה
סמוך לחלק פשוט שיהו
גיכרים שהב' חלקים במקום
אחד: דיקלא ואלים. שהי'
קטן כשמת ושוב נתגדל.
והכי נמי ארעא ומסקא
שירטון. שגודבלה מאליה
שחרות הרייתו שם זבל
משדות אחרות או הקשין
שהיו שם בלו ועשו זבל:
כולי עלמא לא פליגי.
דשקיל משום דכל אשר
ימצא לו קרינן ביה: כי
פליגי בחפירי והוי שובלי.
שהניח להם אביהם חזיו
נתגדלו עי' שניש' שבלים.
והכי נמי שלופפי והוו
מקרי. שהניח להן אביהן
תמרים מפרחין במקצתן
לענין גדולים: דמר סבר.
רבי שבחא ממילא אתי
וכל אשר ימצא לו קרינן
ביה: ומר סבר אשתני.
מכמות שהניח להם אביהם
ולא שקיל:

אף מוחכרת ומושכרת דלא חסרי בה מווי. ואת' אדמנא אכל
זנו צמים ליפלוג וליתני גדדה זנושכרת ומושכרת גופה
גד"א דלא חסרי מווי אכל חסרי מווי אין הזכור נוטל פי שנים
יש לומר דהוה אמינא זנושכרת ומושכרת גופה דחסרי זה מווי
דוקא אין הזכור נוטל פי שנים
משום דהוי ראו גמור דאין השבח
על גוף הפרה אכל זנו צמים ונטעו
כרמים שהשבח על גוף הקרקע
אינא שאין זה ראו ויטול פי שנים קא
משמע לן: **ואם אמר איני נושא**
ואיני נותן רשאי. אומר ר"י דנפקא
מינה אם היתומין קטנים ליכול
לומר הזכור איני נוטל פי שנים
ישאר הקרקע לפני היתומין ולא
יעול מהן דאין נוקקין לנכסי יתומין
אלא אם כן רצית אורכלת זנו ולקמן
מפיק מלתא לו שיכול למחול לו
כזורתו משום דעדיין לא אמיא
לידיה^א ופילו זנו קנין כדמשמע
לקמן^ב דלמר דיומר ככל הנכסים
דמדלחיל זהא אחיל זהא אכל חלק
פשיטות לא יוכל למחול ולסקל עכמו
באמירה עולמא לא על לא ידי
קנין ורבינו תם מפרש דלא אמר
כשיאל עליו שטר חוב על הזכור
עכמו ולא על האחין איני נוטל
ואיני נותן רשאי ומפקיד בעל חוב
ואין לו על היתומין כלום דלאו בעל
מספקא

אמר רבה בר הונא אמר ר' חייא עשה כדברי רבי עשה כדברי רבי עשה כדברי רבי עשה

שקיל פי שנים דהא אין מוחזקין ממוז זה כלל דנימא הנכסים שבו מעמין: **יאל עליהן שטר חוב.** שחייב אביהם לאחרים. מילתא באנפי נפשה היא
ודברי הכל ואפי' זנו ירשו שטר חוב מיירי: **זכור נותן פי שנים.** כי היכי דנוטל פי שנים שאותן נכסים נשתעבדו כולן למלוה: **ואם אמר איני**
נוטל פי שנים מכל ירושת אבי שהריני מוחל חלק זכורה האטול חלק פשוט ולפיכך לא אלסל למלוה פי שנים אללא כנגד מה שאני נוטל
רשאי וכשתוצעו זה המלוה לדין אין בית דין יוכלין לכופו לפרוע אללא כנגד חלק פשוטו. ונפקא מינה פשיטותו. ונפקא מינה פשיטותו. ונפקא מינה פשיטותו.
את אחיו של זה לדין ואם אין יכול לכופו מפסיד או אם הלכו למדינת הים אין מורדינן לבע"ח זקרקע עדי דשמועו ז"ד טענת
האחין דמה ידעינן אחיה טענה יש להן דשמא יטענו פרענו או שטר פרוע הוא דסקלא דעתך^א כיון דזכור הוא זכי ליה רחמנא
פי שנים ואינו יכול לומר איני חפץ שיהיו שלי דבעל כרחו הרי הן שלו דמשעה שמת אביו ירש פי שנים עד שיפקירם או עד שימכרם
או יתנם לאחרים וצריך להגבות לזה המלוה כנגד פי שנים קא משמע לן דבעל כרחו לא זכי ליה רחמנא דכתיב לתת לו ענין מתנה
אם ירצה לקבלה ואם ימחה שלא לקבל אין מוכיח לו לאדם בעל כרחו דלא קרייה רחמנא ירושה אללא מתנה אללא מחלק פשיטותו
אינו יכול לומר כן שהרי יורש הוא בעל כרחו. ויש מפרשין ואם אמר איני נוטל זכור חוב שיש לאחי על אחרים פי שנים וגם איני
נותן זכור חוב היואל עליו פי שנים רשאי ושיבש גמור הוא שהרי הלכך היואל על אחיהן אינו דינו לגבות משטר שיש לאחיהן על אחרים
דמטולטי שנים ליתמי לא משתעבדי לבעל חוב אללא ממקרקעי הוא דקדבי הלכך אפי' ג' מחלק חלק זכורה מן השטרות של אחיו כיון דזקרקעות הוא
נוטל פי שנים חייב להחזיר למלוה פי שנים: **מאי טעמייהו דרבנן.** דאפי' זכור דממילא לא שקיל חלק זכורה: **עדי דמטיא ליה.** דנתן
ואינו יכול ליתנה לאחרים דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **מקיש חלק זכורה לחלק פשוט.** דפי שנים היינו שני חלקים חלק פשוט וחלק
זכורה והיכרים צמיחה אחת דהוה מני למכתב חלק אחד על אחיו: **מה חלק פשוט אפי' דלא מטא ליה.** דכל ראו שבעולם הצן יורש
מאזני דהא לא איקריא ירושה מתנה דנימא אינו נוטל חלק פשוט אללא זנושכרת ח"ק חלק זכורה נמי. ומינה ראו גמור כגון שהשביחו יתומים לא
שקיל פי שנים דלכפי אהני בכל אשר ימצא לו [דברים כא]: **אחד מצדא.** שני חלקים יעול זנושכרת חלק פשוט שהוה חלק אחד ונוטל זנושכרת חלק אחד.
ונפקא מינה דכל מקום שנפל לו הגורל לחלק פשוט יעול שם זנושכרת חלק זכורה ואם הן שני אחין ושלא שדות לא יפילו שלשה
וגרלות שנים לזכור אחד לפשוט שהרי אם יפול חלק פשוט צדקה היואל על אפי' ג' מחלק חלק זכורה מן השטרות של אחיו כיון דזקרקעות הוא
אללא שני גרלות יפילו ויטילו על שני שדות החיזונות ואיזה שיעלה לזכור יקח ויטול גם האמצעי שאכלו עמו. ורבי איכא למימר
דהך סברא נמי דחד מצדא נפקא ליה מהיקשא: **שאל אמר איני נוטל כו.** ורבנן נמי תרתי שמעת מינה מדכתיב לתת שמעינן
דמתנה קרייה רחמנא ואינו יכול ליתן עד דאמיא לידיה דנתן ומדכתיב לו שמעינן דלא זכה זה זכור עד שתצא לידו שאל אמר איני נוטל
רשאי: **שאל אמר איני נוטל ואינו נותן.** האי איני נותן לאו דוקא נקט ליה הכא דהא מקרא לא ילפינן ליה אללא מסברא דכיון דאין נוטל
ודאי לא יתן ור"פ ההוא שאל אמר איני נוטל לפי שאינו רוצה ליתן רשאי ואורחא דמילתא נקט שאין אדם רגיל לומר איני נוטל אללא מפני
צריך להחזיר מה שהוא נוטל לאחרים דמה לו וללצה לטול כדי ליתן: **דיקלא.** קטן העניח להן אביהן: **ואלים.** שנתעבה אחיה כן. וכן הניח להן
ארעא וחסקא אחרי כן שרטרון וזבל ונתיפתה כן: **די"ע.** רבי ורבנן: **דסקלא.** דעדיין שמו עליו: **צחופרה.** שחת אחיה חזיו ועשו אחרי
כן שובלי וכן שלופפי קלים שהפריחו פירות ועשו אחרי כן תמרים כפי האי גוונא^א שזכור דממילא פליגי: **ומר סבר.** רבן: **אישהתי.**
העשב להיות חטין והפריחים להיות ממרים דהוי דבר אחר ושם אחר: **עשה.** הדיין כדברי רבי: **עשה.** ולא נאמר טעה דבזר משנה חזר:

מספקא